

**Mètodes, Tècniques, Fonts i Organització del Treball
Periodístic**

Codi: 103114
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501933 Periodisme	OB	2	1

Fe d'errades

S'ha fet canvis en l'apartat d'avaluació. Als requisits per aprovar l'assignatura ha de dir "a) *Haver realitzat i lliurat totes les activitats d'avaluació (activitats A, B, D i E).*" i "b) *Obtenir una nota mínima de 5 en cadascuna de les activitats B, D i E.*"

Professor/a de contacte

Nom: Ricardo Carniel Bugs
Correu electrònic: Ricardo.Carniel@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: No
Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

L'assignatura requereix a l'alumnat la capacitat de mantenir-se informat sobre els temes d'actualitat periodística i comprensió lectora a nivell universitari.

També es requereix un domini suficient i l'ús correcte - oral i escrit - de les seves llengües pròpies, així com poder llegir i comprendre textos en anglès.

No és obligatori, però sí recomanable que l'alumnat hagi cursat i superat satisfactòriament la major part de les assignatures de 1r curs del Grau, tenint en compte que es donaran per coneguts els continguts tractats en elles.

Objectius

Aquesta assignatura està emmarcada en la matèria 'Teoria i Tècnica del Periodisme', per la qual cosa se centra en l'organització del treball periodístic i les seves principals rutines, sistemes, tasques o rols. El curs posa èmfasi en les etapes que constitueixen la relació entre els professionals del periodisme i les seves fonts d'informació: recerca, documentació, contrast, validació de les informacions (des dels punts de vista professional, ètic i legal).

D'aquesta manera, l'objectiu general de l'assignatura és que els estudiants coneguin aquestes rutines professionals i els requisits per localitzar, tractar i utilitzar fonts personals o de qualsevol altra naturalesa en l'elaboració dels seus continguts periodístics. També es dedicarà atenció al tema de la verificació d'informacions produïdes per tercers, un tema especialment rellevant en el context de creixent desinformació potenciada per l'entorn comunicatiu digital.

Competències

- Aplicar l'ètica i la deontologia professionals del periodisme, així com l'ordenació jurídica de la informació.
- Buscar, seleccionar i jerarquitzar qualsevol tipus de font i document útil per a l'elaboració de productes comunicatius.
- Demostrar capacitat de lideratge, negociació i treball en equip, així com resolució de problemes.
- Dissenyar els aspectes formals i estètics en mitjans escrits, gràfics, audiovisuals o digitals, i usar tècniques informàtiques per a la representació d'informació mitjançant sistemes infogràfics i documentals.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Transmetre informació periodística en el llenguatge propi de cada un dels mitjans de comunicació, en les seves formes combinades modernes o en suports digitals, i aplicar els gèneres i els diferents procediments periodístics.

Resultats d'aprenentatge

1. Adequar la presentació de les notícies a les necessitats establertes per l'espai redaccional.
2. Buscar fonts informatives, seleccionar-les i aplicar-hi criteris de valoració crítica.
3. Buscar, seleccionar i jerarquitzar qualsevol tipus de font i document útil per a l'elaboració de productes comunicatius.
4. Demostrar capacitat de lideratge, negociació i treball en equip, així com resolució de problemes.
5. Descriure el funcionament dels consells de redacció.
6. Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
7. Reconèixer la virtualitat i els límits de la llibertat d'expressió en valorar processos informatius.

Continguts

Temari general

1. Organigrama bàsic d'una redacció en mitjans de comunicació convencionals i entorns digitals.
2. L'organització del treball i les rutines professionals en la producció periodística.
3. La construcció de la realitat pels mitjans: selecció i jerarquització d'informacions. Valors o criteris de qualitat en la producció de notícies.
4. Fonts personals i documentals: obtenció de dades, entrevistes, tipus d'informants, factors de credibilitat.
5. Aspectes professionals, ètics i legals que condicionen el tractament i ús de les fonts en el treball periodístic.
6. Els registres públics com a font de dades per al periodista.
7. Gabinetes de comunicació, agències de notícies i altres proveïdors d'informació.
8. Internet com a univers de dades i fonts. Potencial i perills de les xarxes socials. Aspectes bàsics per a la verificació de boles, notícies enganyoses i no contribuir a la desinformació.

L'ordre dels temes indicats podrà variar segons la planificació definitiva de l'assignatura. El calendari detallat amb els continguts específics de cada sessió s'exposarà el dia de presentació de l'assignatura.

Els continguts de l'assignatura seran sensibles a aspectes relacionats amb la perspectiva de gènere.

Metodologia

La metodologia docent d'aquesta assignatura està pensada per fomentar l'aprenentatge actiu per part de l'alumnat, així com per incrementar el seu nivell d'autonomia en la presa de decisions, adquisició de coneixements i realització de tasques que li permetran desenvolupar les habilitats professionals relacionades amb la matèria estudiada. Per tant, l'equip docent s'encarrega de facilitar a l'alumnat totes les instruccions,

orientacions i tutorització necessària per al correcte seguiment del curs, però són les i els estudiants els principals responsables per aconseguir els objectius de l'assignatura i superar el curs satisfactòriament.

Els continguts estan dividits en activitats formatives de diferents tipologies: classes teòriques d'exposició oral, estudis de cas, debats, treballs pràctics individuals o en equip, etc. A més del contingut tractat en cada sessió, les pròpies classes seguiran dinàmiques específiques, les quals emularan rutines i processos bàsics de la professió periodística. D'aquesta manera, mentre aprèn determinats aspectes del temari, l'alumnat experimentarà aspectes concrets que formen part del dia a dia dels professionals del periodisme.

Aquesta assignatura és obligatòria i presencial, per la qual cosa es dóna per descomptat que totes les activitats formatives requereixen l'assistència de totes i tots estudiants, des del primer dia de classe, exceptuant les absències justificades per motius de força major, que es detallaran en la primera sessió. Eventualment, es podran programar activitats no presencials o fora de l'aula segons les necessitats de l'assignatura.

Campus Virtual: eina fonamental

Les úniques fonts d'informació vàlides per al desenvolupament de tota l'assignatura seran les orientacions indicades pel professorat en les classes presencials i les dades, avisos i documents publicats en l'espai de l'assignatura al Campus Virtual. En cas de divergència entre aquestes dues fonts, sempre prevaldrà la informació publicada al Campus Virtual. L'alumnat haurà de consultar constantment el Campus Virtual per estar al corrent de les indicacions.

- Materials: L'equip docent NO es compromet a publicar Powerpoints ni qualsevol altre tipus de resum, presentació o recurs complementari al Campus Virtual. És responsabilitat de cada estudiant assistir a les classes i prendre totes les notes que necessiti per al seu estudi.

- Comunicació: l'única via de comunicació acceptada entre estudiants i equip docent serà el Campus Virtual. No s'acceptaran consultes de qualsevol índole via explicues de correu electrònic individuals, siguin del professorat o de l'alumnat*.

Els lliuraments de treballs avaluables també es realitzaran exclusivament pel Campus Virtual, excepte en aquells casos en què el tipus de tasca o el format del treball no ho permetin. En aquests casos puntuals, l'equip docent indicarà la via alternativa adequada. Els detalls per utilitzar les eines del Campus Virtual seran explicats en el primer dia de classe.

*Únicament podran contactar per correu electrònic amb el professorat els i les estudiants que, per qüestions administratives justificades (per exemple, per trobar-se en procés de matrícula), encara no tinguin accés al Campus Virtual. En el moment en què la seva matrícula es realitzi, també hauran de seguir aquesta indicació.

Tutories

Les tutories (individuals o per equips) són un aspecte fonamental per al correcte desenvolupament de les tasques d'aquesta assignatura. Durant el curs, l'equip docent facilitarà als seus respectius estudiants els horaris i espais predeterminats per tutorització. La participació de l'alumnat en tutories és un aspecte que el professorat tindrà en compte a l'hora de qualificar els treballs presentats.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes en grup gran. Exposicions teòriques, estudis de cas i debat.	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Seminaris. Treball pràctic en laboratori.	15	0,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7

Tipus: Supervisades

Tutories	6	0,24	1, 2, 3, 4
Tipus: Autònomes			
Recerca, selecció i lectura de bibliografia i altres recursos. Estudi personal. Planificació i treball individual / en equip.	91	3,64	1, 2, 3, 4, 6, 7

Avaluació

L'assignatura segueix un sistema d'avaluació continuada, per la qual cosa es dona per descomptat que l'assistència de l'alumnat a totes les activitats formatives abans esmentades és obligatòria.

La qualificació final de l'assignatura es calcularà per mitjana ponderada, a partir de les següents activitats d'avaluació*:

- Activitat A. Test d'actualitat: 10% sobre la qualificació final;
- Activitat B. Exàmens individuals: 30% sobre la qualificació final;
- Activitat C. Altres exercicis i participació activa: 10% sobre la qualificació final;
- Activitat D. Pràctiques en seminari/laboratori: 25% sobre la qualificació final;
- Activitat E. Treball de curs: 25% sobre la qualificació final.

* Qualsevol treball o prova escrita que inclogui cinc faltes d'ortografia, gramaticals i/o barbarismes (sumant cinc errors en total) obtindrà la nota de 0.

Per aprovar l'assignatura, serà necessari:

- a) Haver realitzat i lliurat totes les activitats d'avaluació (activitats A, B, C i E). En cas d'absència per motius justificats de força major, s'ha de presentar el corresponent justificant a l'equip docent; en cas contrari, les activitats constaran com No Realitzades.
- b) Obtenir una nota mínima de 5 en cadascuna de les activitats B, C i E.
- c) En els treballs desenvolupats en grups, l'equip docent podrà adoptar mesures de control per verificar la participació de cada membre en el treball comú. Per tant, les notes podran ser diferents per a integrants d'un mateix equip, la qual cosa podria suposar que un o més membres suspenguin l'avaluació, mentre la persona restant l'aprovi.

Revisió de notes

Les qualificacions dels treballs de l'alumnat seran publicades en l'espai de l'assignatura al Campus Virtual. Una vegada les notes de cada activitat d'avaluació siguin publicades, els i les estudiants tindran un termini màxim de set dies naturals per sol·licitar una tutoria i revisió de notes. Superats els set dies naturals de termini per a la sol·licitud, no s'acceptaran peticions i les notes es consideraran definitives.

Sistema de recuperació

L'alumnat tindrà dret a la recuperació de l'assignatura si ha estat avaluat del conjunt d'activitats, el pes de les quals equivalgui a un mínim de 2/3 parts de la qualificació total de l'assignatura.

Les activitats A, C i E queden excloses del procés de recuperació.

Segona matrícula

En cas de segona matrícula, l'alumnat podrà sol·licitar la possibilitat (no vinculant) de realitzar una única prova de síntesi sobretot el temari de l'assignatura. La qualificació de l'assignatura correspondrà a la qualificació de la prova síntesi.

L'alumnat que vulgui optar a aquesta prova única haurà de posar-se en contacte amb el coordinador de l'assignatura durant la primera setmana de classes. S'analitzarà cada cas individualment i es tindrà en compte la nota obtinguda en la matrícula anterior, nombre d'activitats lliurades i superades, etc.

Plagi

L'estudiant que realitzi qualsevol irregularitat (còpia, plagi, suplantació d'identitat, etc.) que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació. Encas que es produeixi més d'una irregularitat, la qualificació final de l'assignatura serà 0.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
A. Test d'actualitat	10%	3	0,12	2, 3, 7
B. Exàmens individuals	30 %	5	0,2	1, 2, 3, 5, 6, 7
C. Altres exercicis i participació activa en aula	10 %	0	0	1, 2, 3, 4, 7
D. Pràctiques a seminari / laboratori	25%	0	0	1, 2, 3, 4, 6, 7
E. Treball final de curs	25%	0	0	1, 2, 3, 4, 6

Bibliografia

Bibliografia recomanada. La bibliografia obligatòria es presentarà en el primer dia de classe i podran aplicar-se canvis durant tot el curs.

ALBERTINI, Emiliano (2016). "Nuevas prácticas y rutinas del periodismo digital". SEDICI (Servicio de Difusión de la Creación Intelectual), Universidad Nacional de La Plata, Argentina. Recuperado de: <http://sedici.unlp.edu.ar/handle/10915/53972>

ARTERO, Juan Pablo y MORAES, Renata (2008). "Opciones estratégicas de las agencias europeas: Reuters, France Presse i EFE", en *Comunicación y Sociedad*, Vol. 21 (1), pp. 53-79. Recuperado de: <https://www.unav.edu/publicaciones/revistas/index.php/communication-and-society/article/view/36289>

AZNAR, Hugo (2002): "Deberes éticos de la información confidencial", en *Revista Latina de Comunicación Social* nº 50. Recuperado de: <http://www.ull.es/publicaciones/latina/2002/latina50mayo/5007haznar.htm>

BENAYAS MURO, Ignacio (2011). "El papel de las agencias de noticias: una nueva mirada", en *Conexiones* Vol. 2 Nº 3. Recuperado de: <https://imuro.wordpress.com/2011/12/25/el-papel-de-las-agencias-de-noticias-una-nueva-mirada/>

CALVARESI, Lorena, VALDIVIA, Gabriela, FOROPÓN, Daiana, LUNA, María del Pilar y TERRADAS, Dahyana (2010). "Convergencia de redacciones: hacia la multiplataforma", en *Periodismo digital* [Fuente electrónica en línea]. Recuperado de: <http://periodismodigital.wikispaces.com/8.+Redacci%C3%B3n+convergente>

CANAVILHAS, Joao y IVARS-NICOLÁS, Begoña (2012). *Uso y credibilidad de fuentes periodísticas 2.0 en Portugal y España*. El Profesional de la Información, v. 21, nº 1, enero-febrero 2012. Disponible en http://labcom-ifp.ubi.pt/publicacoes/201201311909-063_069_canavilhas_ivars.pdf

CASTILLO ESPARCIA, Antonio (2006). "Public Relations and Press Room. Análisis de las salas de prensa virtuales de las grandes empresas de España", en *Razón y Palabra*, N°. 49. Recuperado de: <http://www.razonypalabra.org.mx/antecedentes/n49/bienal/Mesa%207/AntonioCastilloEspancia.pdf>

CODINA, Lluís (2002). Documentación en los Medios de Comunicación: la función de la información documental en la producción de la noticia. Recuperado de: <http://digidocweb.net/articulos/docper.doc>

COLUSSI, Juliana; GOMES-FRANCO E SILVA, Flávia & ROCHA, Paula (2018). *Periodismo ubicuo: convergencia e innovación en las nuevas redacciones*. Bogotá: Editorial Universidad del Rosario.

COTINO, Lorenzo (2010). "Datos personales y libertades informativas. Medios de comunicación social como fuentes accesibles al público (Art. 3 de la LOPD)", en TRONCOSO REIJADA, A. (Dir.) (2010). *Comentario a la Ley Orgánica de Protección de Datos Personales*. Cizur Menor (Navarra): Thomsom-Civitas, pp. 289-315. Recuperado de: http://documentostics.com/component/option,com_docman/task,doc_download/gid,1513/Itemid,3/

FRANCESCUTTI, Pablo y SAPERAS, Enric (2015). "Los gabinetes de prensa como fuente de información política en España", en *La Trama de la Comunicación*, anuario del Departamento de Ciencias de la Comunicación de la Universidad Nacional de Rosario, vol. 19, pp. 265-282. Recuperado de: <http://www.latrama.fcpolit.unr.edu.ar/index.php/trama/article/view/526/408>.

GARCÍA PÉREZ, Mª Sandra (2005). "La legislación española y el derecho de acceso a la documentación de los archivos públicos", en *Anales de Documentación* n. 8, pp. 71-90. Recuperado de: <http://revistas.um.es/analesdoc/article/view/1531/1591>

GARCÍA SANTAMARÍA, José Vicente (2010). "Crisis del periodismo de fuentes. Las prácticas del periodismo en España en el accidente de Spanair", en *Revista Latina de Comunicación Social* n° 65, pp. 516-537. Recuperado de: http://www.revistalatinacs.org/10/art3/916_UC3M/38_Santamaria.html

GELADO MARCOS, Roberto (2009). "La dependencia de la prensa española hacia las agencias de noticias", en *Comunicación y Sociedad* Vol. XXII, n° 2, pp. 243-275. Recuperado de: <https://dspace.unav.es/dspace/bitstream/10171/8687/1/20091202125316.pdf>

GONZÁLEZ, Frank (2009). "Las Agencias de noticias internacionales: predominantes e influyentes", en *Sala de Prensa* [Fuente electrónica en línea], Vol. 5. Recuperado de: <http://www.saladeprensa.org/art837.htm>

GUALLAR, Javier y ABADAL, Ernest (2009). "Fuentes de información sobre prensa digital: una propuesta de clasificación", comunicación presentada en el I Congreso Internacional de Ciberperiodismo y web 2.0. Recuperado de: http://eprints.rclis.org/bitstream/10760/13767/1/Guallar_Abadal.pdf

GUALLAR, Javier y REDONDO, Sílvia (2010). "Fonts d'informació professionals de premsa. Una panoràmica", ponencia presentada en las XII Jornades Catalanes d'Informació i Documentació. Recuperado de: http://eprints.rclis.org/bitstream/10760/14644/1/jornades2010_guallar-redondo_fonts_premsa_panoramica.pdf

HOHMANN, James (2011). *Las 10 mejores prácticas para medios sociales. Guías útiles para las organizaciones periodísticas*. Knight Center for Journalism in the Americas: University of Austin at Texas. Recuperado de: <http://knightcenter.utexas.edu/en/ebook/10-best-practices-social-media>

LAFUENTE, Gumersindo (2012). "Las nuevas redacciones y el periodismo con futuro". *Cuadernos para periodistas*, 24, pp. 60-64. Recuperado de [http://www.apmadrid.es/images/stories/60-64%20REDACCIONES%20DEL%20FUTURO\(2\).pdf](http://www.apmadrid.es/images/stories/60-64%20REDACCIONES%20DEL%20FUTURO(2).pdf)

LAZCANO BROTONS, Iñigo (2004). "La protección de las fuentes periodísticas en el sistema europeo de derechos humanos", en *Zer* n° 16. Recuperado de: <http://www.ehu.es/zer/hemeroteca/pdfs/zer16-09-lazcano.pdf>

LIEBELSON, Dana (2011). "Cinco maneras de encontrar Fuentes en Internet". En *Ijnet* red de periodistas internacionales [Fuente electrónica en línea]. Recuperado de: <http://ijnet.org/es/stories/cinco-maneras-de-encontrar-fuentes-en-internet>

LIZCANO ÁLVAREZ, Jesús (2013). "La nueva Ley de Transparencia: un importante desafío social".

Recuperado de:

<http://www.abogacia.es/2013/12/23/la-nueva-ley-de-transparencia-un-importante-desafio-social/>

MAYORAL SÁNCHEZ, Javier (2005): "Fuentes de información y credibilidad periodística", en *Estudios sobre el Mensaje Periodístico*, nº 11, pp. 93-102. Recuperado de:

<http://www.ucm.es/BUCM/revistas/inf/11341629/articulos/ESMP0505110093A.PDF>

LÓPEZ GARCÍA, Xosé, PEREIRA FARIÑA, Xosé, TOURAL BRAN, Carlos, DE LA HERA CONDE-PUMPIDO, Teresa y LIMIA FERNÁNDEZ, Moisés (2010). "Periodistas del siglo XXI y bases de datos: construyendo un periodismo de calidad". Recuperado de:

http://isaleh.uct.ac.za/Assets/PDFs/2010/com_mexico09_jreonline-1.pdf .

MOYA HINIESTA, Fernando (2013). "Los gabinetes de prensa en instituciones y empresas. Información vs. relaciones públicas", *Correspondencias y Análisis*, nº 3, pp. 111-130. Recuperado de:

<http://hdl.handle.net/11441/28354> .

PÉREZ COLOMÉ, Jordi (2011). *Twitter, los periodistas y las fuentes: del desierto a la selva*. En Fundeu/BBVA [Fuente electrónica en línea]. Recuperado de:

<http://www.fundeu.es/escribireinternet/twitter-los-periodistas-y-las-fuentes-del-desierto-a-la-selva/>

PÉREZ OLIVA, Milagros (2010). *Demasiadas fuentes anónimas*. El País, 26/09/2010. Disponible en

https://elpais.com/diario/2010/09/26/opinion/1285452005_850215.html

PROFETA, Damián (2009). "Cambios en el periodismo y la empresa periodística". Blog de Damián Profeta para la materia Ciberculturas y Periodismo Digital [Fuente electrónica en línea]. Recuperado de:

<http://cibernautaenelaula.blogspot.com.es/2009/06/cambios-en-el-periodismo-y-la-empresa.html>

RESTREPO, Javier Darío (2001). "La objetividad periodística: utopía y realidad", en *Chasqui* nº 74.

Recuperado de: <http://chasqui.comunica.org/restrepo74.htm> o de <http://www.redalyc.org/pdf/160/16007402.pdf>

RIVERA ROGEL, Diana, PEREIRA-FARIÑA, Xosé, YAGUACHE QUICHIMBO, Jenny (2015). "Rutinas de producción informativa en los ciberdiarios de referencia de Ecuador: El Universo, El Mercurio, El Diario y Crónica de la Tarde". *Revista Latina de Comunicación Social*, 70, pp. 14 a 27. Recuperado de:

<http://www.revistalatinacs.org/070/paper/1032-ULoja/02es.html>

RODRÍGUEZ, Pepe. (1994). *Periodismo de investigación: técnicas y estrategias*. Barcelona: Paidós.

RODRÍGUEZ, Pepe (2011): "La 'autodeterminación informativa' como barrera a la libertad de información y al ejercicio profesional del periodismo", en *Anàlisi* nº 42, pp. 79-94. Recuperado de:

<http://www.uoc.edu/ojs/index.php/analisi/article/viewFile/n42-rodriguez/n42-rodriguez>

RODRÍGUEZ, Pepe y ODRIOZOLA FARRÉ, Begoña (2012). "Catástrofes y periodismo: el relato, los escenarios, las interacciones y las necesidades prácticas y psicológicas de todos los implicados". *Estudios sobre el mensaje periodístico*, vol. 18, núm. 2, pp. 577-594. Madrid, Servicio de Publicaciones de la Universidad Complutense. Recuperado de:

<http://revistas.ucm.es/index.php/ESMP/article/view/41033>

SANDOVAL MARTÍN, María Teresa (2005). "El periodista digital: precariedad laboral y las nuevas oportunidades". En *Telos*, N. 63. Recuperado de:

<http://telos.fundaciontelefonica.com/telos/articulotribuna.asp?idarticulo=2&rev=63.htm>

TUCHMAN, Gaye (1999). "La objetividad como ritual estratégico: un análisis de las nociones de objetividad de los periodistas", en *CIC* nº 4, pp. 199-217. Recuperado de:

<http://revistas.ucm.es/index.php/CIYC/article/view/CIYC9899110199A/7407>